

23.2.2021

Lausunto

kirjaamo@tem.fi
eeva.vartio@tem.fi

VN/18410/2020 ja TEM105:00/2020

Viite: Lausuntopyyntö; Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan muuttaminen työttömyysturva-asioissa ja työllistymistä edistävien palveluiden keskeyttämisestä päätettäessä

Hämeen TE-toimiston lausunto työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan muuttamisesta työttömyysturva-asioissa ja työllistymistä edistävien palveluiden keskeyttämisestä päätettäessä

Hämeen TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta lausua työttömyysturva-asiantuntijoiden lausuntotehtävien valtakunnallista keskittämistä koskevan lakiesityksen johdosta. Pohdimme, onko esityksen toteuttaminen kokonaisuutena arvioiden tarkoituksenmukaista: nähdäksemme asiantuntijalausuntojen keskittäminen ei sinänsä korjaa esitettyjä epäkohtia eikä toimenpidettä tarvittaisi lakitavoitteiden saavuttamiseksi. Uudelleenjärjestelyyn liittyy myös riskejä, jotka toteutuessaan tekisivät esityksen tavoitteet tyhjiksi. Esitämme osaamisen ja ohjauksen vahvistamista sekä vaihtoehtoja tehtävien kevyempää uudelleenjärjestelyä.

Tavoite ratkaisukäytännön yhtenäisyydestä voidaan nähdäksemme saavuttaa nykyisellään asiantuntijoita kouluttamalla, ohjaamalla ja tiedottamalla. Katsomme myös, että toimintansa jo aloittanut valtakunnallinen työttömyysturvaverkosto edistää yhtenäisten tulkintalinjojen toteutumista. Käsittelyaikojen paikoittaista venymistä koskevan ongelman ratkaisua tulisi mielestämme kehittää havainnoimalla, missä käsittely venyy, selvittämällä paikallisesti, mistä ilmiö johtuu, ja ryhtymällä täsmällisiin toimenpiteisiin. Arvioimme, että työttömyysturva-asioiden viivytyksetön käsittely on paikoitellen haastavaa henkilöstön niukkuuden vuoksi, jolloin katsomme, etteivät käsittelyajat lyhene uudelleenjärjestelyllä vaan asiantuntijaresurssia lisäämällä tai osaamisen lisäämisellä. Toki on mahdollista, että toiminta tehostuu keskittämisen yhteydessä, mikäli valtakunnallisessa yksikössä otetaan yhteisesti käyttöön entistä tehokkaampia työtapoja. Toisaalta työskentelyä voitaisiin jo tehostaa paikallisesti siellä, missä kehittämisen aihetta ilmenee.

Esitämme huolestamme käsittelyaikojen venymisestä lakiesityksen toteutuessa. Kokemuksemme mukaan paikallistietämys on ratkaisun oikeellisuuden ja

23.2.2021

käsittelyajan kannalta aivan keskeinen etu työttömyysturva-asiantuntijan työssä. Työmarkkina-alueen tunteminen mahdollistaa muun ohella työhön tai työvoimapalveluun kulkemisen tapojen ja matkaan kuluvan ajan arvioimisen nopeasti verrattuna tilanteeseen, jossa asiantuntijan olisi selvitettävä hänelle vieraan paikkakunnan olosuhteita. Samalla paikallisten yritysten ja muiden elinkeinojen tunteminen helpottaa tapausten arvioimista huomattavasti. Myös erilaiset työvoimapalvelut paikallisine nimityksineen ja ominaispiirteineen tunnetaan parhaiten palvelualueella: etäältä työskentelevälle asiantuntijalle voi lausuntoa antaessaan olla haasteellista tunnistaa, mikä lain tarkoittama palvelu on kyseessä.

Pyydämme edelleen huomioimaan, että asiantuntijatyön valtakunnallinen keskittäminen aiheuttaisi esteellisyysproblematiikkaa, mikäli hallintolain 5 luvun 28 §:ä, jossa säädetään virkamiehen esteellisyydestä, tulkitaan Uudenmaan ELY:n antaman työttömyysturvalain soveltamisen menettelytapaohjeen (s. 86) ehdottamalla tavalla. Kun TE-toimiston virkamies on tehnyt päätöksen asiakkaan työvoimakoulutuksen, kokeilun tai valmennuksen keskeyttämisestä, ovat mainitun ohjeen mukaisesti kaikki saman toimiston virkamiehet esteellisiä ratkaisemaan asiakkaan työttömyysturva-asian. Näin ollen siinä tapauksessa, että toiminta keskitettäisiin Uudellemaalle, vastaisi Uudenmaan TE-toimisto kaikista asiakkaitaan koskevista palveluiden keskeyttämispäätöksistä mutta myös kaikki työttömyysturva-asian ratkaisua varten käytettävissä olevat (esteelliset) työttömyysturva-asiantuntijat olisivat Uudellamaalla. Sama ongelma tulisi vastaan annettaessa lausuntoa asiasta, jossa työnantaja on tai olisi ollut Uudenmaan TE-toimisto.

Koska pitkät käsittelyajat eivät koske jokaista TE-toimistoa, esitämme ongelman ratkaisuksi kevyempää menettelyä, jossa käsittelyaikoja tasattaisiin maanlaajuisesti jakamalla ruuhka-alueiden sellaisia lausuntotöitä, jotka eivät edellytä erityistä paikallistuntemusta, muille toimistoille yksittäisten ruuhkien purkamiseksi. Esimerkiksi työtarjouksia koskevat lausuntoasiat olisivat kuitenkin paikallistiedon vuoksi syytä säilyttää paikallisessa toimistossa eikä siis lisätä ehdotetulle ns. ylivuotolistalle.

Esitämme lisäksi, että uutta alkavaa omaa työtä ja uutta alkavaa yritystoimintaa koskevat työvoimapolitiittiset lausunnot käsiteltäisiin jatkossa joka tapauksessa asiantuntijatyönä, eli valtakunnallisessa yksikössä, mikäli esitys toteutuu. Tällä hetkellä kyseisissä, käytännössä haastavissa lausuntotyypeissä esiintyy suhteellisen runsaasti virheellisyyksiä, kun asiat lausutaan peruskäsittelyssä.

Lakiesityksen toteutuessa olisi huomioitava tietojärjestelmien kehittämistarpeet. Turva-järjestelmä, jonka avulla asiakkaiden paperiset selvitykset saatetaan digitaaliseen muotoon, ei ole tällä hetkellä valtakunnallisessa käytössä, joten asiakirjojen toimittamistavat maan toiselta puolelta esimerkiksi Uudellemaalle tulisi selvittää. Mikäli Turva-järjestelmä otettaisiin käyttöön maanlaajuisesti, olisi sen muistikapasiteettia käsittääksemme lisättävä. Tässä yhteydessä tuomme esille,

23.2.2021

että ottaessamme järjestelmän käyttöön Hämeen TE-toimistossa vei käsittelijämäärän lisääminen Turvaan noin puoli vuotta, mikä on aikatauluseikkana huomioitava lakiesitystä mahdollisesti toimeenpantaessa. On myös huomattava, ettei Turva ole erityisen kehittynyt järjestelmä ja sitä käytettäessä monitoimilaitteissa on esiintynyt ongelmia. Eri tietojärjestelmien käyttöä tulisi joka tapauksessa yhtenäistää keskittämisen yhteydessä, mikäli nykyiset asiantuntijat jatkaisivat työskentelyä omilla alueillaan yhteiseltä työlistalta.

Esitystä ollaan jo mitä ilmeisemmin toimeenpanemassa ennen lausuntoajan päättymistä, esimerkiksi rekrytoinnit Uudenmaan TE-toimistoon viestivät tästä. Lakivalmistelun ja toimeenpanon toteutumisen kiireellinen aikataulu kummastuttaa. Hämeen TE-toimisto toteaa käynnissä olevasta valmistelusta huolimatta, että valtionhallinnon toimintaa ei ole syytä säännönmukaisesti ohjata Uudellemaalle. Lakiesityksen toteutuessa Hämeen TE-toimisto on käytettävissä esimerkiksi toiseksi keskittämispaijaksi. Asiantuntijoidemme vahvuutena on laaja-alainen näkemys ja kokonaisuosaaminen työttömyysturva-asioissa. Lisäksi asiantuntijalausuntojemme käsittelyaika on korona-aikanakin ollut keskimäärin kaksi viikkoa ja tällä hetkellä säännönmukaisesti yksi viikko. Käsittelyaikamme osoittaa, että työtämme ovat tehokkaita. Olemme myös vahvistaneet oikeudellista osaamistamme palkkaamalla lakimiehen työttömyysturvatiimin esihenkilöksi ja tehneet aloitteen mainitun valtakunnallisen työttömyysturvaverkoston perustamiseksi.

Käynnissä oleva työttömyysturvatehtävien keskittämisen valmistelu on herättänyt huolta TE-toimiston henkilöstössä mm. työpaikkojen säilymiseen, niiden sijaintipaikkojen muuttumiseen sekä palkkojen harmonisointiin liittyen. Toivomme, että nykyisten asiantuntijoiden työpaikat säilyvät mahdollisessa uudelleenjärjestelyssä, eli että työskentely jatkuisi yhteiseltä työlistalta paikkariippumattomasti. Lisäksi asiantuntijoidemme toiveena on, että he voivat jatkaa työskentelyä laaja-alaisesti antamalla niin lausuntoja kuin valitusvastineita kaventamatta osaamistaan eri asiaryhmissä. Toteamme vielä lopuksi, että lakiesityksen tavoitteiden saavuttamiseksi valtakunnallisten toimenpiteiden ytimessä tulisi näkemyksemme mukaan olla työttömyysturva-asiantuntijoiden ammattitaidon ylläpitäminen ja oikeasuhtaisten voimavarojen osoittaminen lausuntotyöhön.

Lahdessa 23.2.2021

Suvi Nieminen
lakimies
Hämeen TE-toimisto

Tämä asiakirja KEHA/9748/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/9748/2020 har godkänts elektroniskt

Nieminen Suvi 25.02.2021 13:39